

Water zorgt voor variatie aan vogels bij Kasteel Erenstein (zondag 02-03-2008).

Na een nacht met lichte regen beloofde die ochtend niet veel goeds voor onze vogelvrienden. Het regende immers nog steeds en de lucht werd gekenmerkt door grote grauwe en vaak dreigende wolkenpartijen. De ochtendregen was echter het staartje van die nachtelijke storing over het uiterste zuiden. Ondanks alle grauweheid boven onze hoofden bleef de vochtigheid voor de rest van die ochtend beperkt tot ca. 5 kleine

druppels welke nauwelijks serieus werden genomen.

Op de parkeerplaats bij Kasteel Erenstein is men enigszins somber over het aantal te verwachten deelnemers. Geleidelijk groeit de groep echter uit tot ca. 25 deelnemers, tot grote verrassing van de gidsen. Deze opkomst vertelt in feite ook iets over de inzet, enthousiasme en het ongelooflijke optimisme van de bont gekleurde groep vogelfans. Het is eigenlijk een feest om met zulk een groep op stap te zijn.

Vandaag bezoeken ('omsingelen') we een prachtig vogelrijk watergebied aan de grens van de bebouwing van Kerkrade en Eygelshoven. Deze Cranenweyer is de verzamelnaam van een aantal vijvers in het prachtige natuurgebied de 'Groene Long'. Een aantal natuurlijke vijvers in het dal van de Anselerbeek zijn met elkaar verbonden. Een laatste vijver is rond 1970 ontstaan door ingrijpen van de mens om wateroverlast te bestrijden met de aanleg van de enige stuwdam in Nederland. Door de aanleg van dit stuwmeer is een uniek natuurgebied ontstaan met een levendige flora en fauna. De hoge boshellingen (Kaffebergbos en Erensteinerbos) voeden de beek en vijvers. Uiteindelijk zal de beek uitmonden in de Noordzee maar kiest eerst voor aansluiting bij de Worm. Deze is een zijrivier van de Roer welke in de Maas haar einde vindt, op weg naar de Noordzee. En de kranen (Kraanvogels)? Deze waren duidelijk hoorbaar maar dan vanuit het nabij gelegen Gaia-park (dierentuin) dat grenst aan dit natuurgebied.

Een 'schaalolver' controleert op veilige hoogte de vreemde gasten en kan zijn gevleugelde maten gaan gerust stellen. Bovendien neemt hij een deel van de taken van de gidsen over en verzoekt de medevogels om medewerking te verlenen aan de nieuwsgierige groep vogelaars (ps. hij was vooraf al stiekem ingeseind door iemand uit Mechelen en had dus enige voorkennis). Nog op de parkeerplaats konden we alweer de eerste 10 vogels horen, zien en noteren.

Een pad langs kasteel Erenstein (gedeeltelijk in steigers) brengt ons naar die steile boshelling waar het eerste deel van de route dwars door het bos gaat. We ontdekken ingepakte bomen, het vroege voorjaar door ontluikende bosanemonen, een van de vele nestkasten van het IVN maar deze kast (4A) is duidelijk gekraakt (bosuil?).

De zachte winter zorgt voor snel ontluikend groen en we herkennen o.a. wilgenkatjes, de vlier, de meidoorn, de hazelaar en de bosrank, ieder met groene scheuten. In de vogelwereld is er weer de paarvorming, baltsgedrag, verjagen van indringers of concurrenten, territoriumafbakening enz. duidelijk zichtbaar. Zelfs in de mensenwereld kan men duidelijk de vele lentekriebels waarnemen, bijv. het veranderen van haarkleur, ... (s.v.p. zelf aanvullen). Al deze uiterlijke veranderingen zijn te beschouwen als de eerste signalen van het temperamentvolle voorjaar.

Zoals gebruikelijk splitst de groep zich in diverse eenheden. We weten nog niet of dit veroorzaakt wordt door het spreektempo of het luistertempo. Feit is dat de snelle sprekers ook het snelste lopen en het minste zien of het meeste missen. Mogelijk speelt ook nog het ochtendritme voor een aantal deelnemers een belangrijke rol.

En dan is er plotseling die grote nestkast en een lange stok. Niemand van onze deelnemers zag dat moeder de vrouw thuis zat te dutten. Verontwaardigd negeert zij de hele groep en zoekt even een ander plekje ondanks de vele ooh's en aaaah's. Oooops, dat had die stok beslist niet verwacht. Waarschijnlijk betrof het een *Strix aluco*, een broedvogel van loofbossen, stadsparken, tuinen en boomgaarden met oude bomen die nestgelegenheid bieden. Liefst in parkachtig met vijvers (trekt veel dieren aan) en gazon (makkelijk jagen). Vooral actief in de

schemering en nacht.

Ons aantal op de lijst met herkende of waar genomen vogels is inmiddels aardig toegenomen. De route buigt linksaf naar de randen of oevers van de langgerekte vijvers en dan is het voor de meesten van onze groep toch wel duidelijk dat er meer soorten vogels in onze regio vertoeven. Met name de groep watervogels is vaak een onbekende groep en we kunnen er enkele uurtjes van genieten. Gelukkig is het pad langs de vijvers lang en we horen zoveel onbekende klanken, bewonderen schitterend gekleurde vogels, verbazen ons over de majestueuze vliegprestaties, enz. Ja, ook die blauwe flitser was er weer. Voor mijn gevoel werd die ochtend het meest indrukwekkend door de intense balletvoorstelling van een koppeltje futen (maar dan niet met vlinders maar met vissen in hun buik). Vooral onze vrouwelijke deelnemers waren geroerd door dit schouwspel. Helaas waren de vispogingen van onze mannelijke gasten uitermate bedroevend dus ... geen ballet langs de oevers!

Tja, watervogels! Vraag een zuiderling naar watervogels en je krijgt waarschijnlijk 2 of 3 voorbeelden. Mijn krakkemikkig geheugen probeert iets van de soorten van vandaag op te sommen: futen, wintertalingen, aalscholvers, reigers, nijlgansen, Canadese ganzen, brandganzen, (gele) kwikstaarten, krooneenden, ijsvogels, meerkoeten, waterhoenders, (knobbel)zwanen, wilden eenden en tal van "bastaarden" (meestal alle niet door onze gidsen herkende soorten).

Als "echte" natuurliefhebber gaan mijn ogen ook de andere kant uit en herkent men het frisse groen van o.a. speenkruid, klein hoefblad (soms al uitgebloeid), mossen en zwammen. Het beekdal en vijvers liggen heerlijk beschut. Boven op de helling links ligt het tracé van de bekende miljoenenlijn (kostte 1 miljoen gulden per aangelegde km. spoorweg). Bovendien ziet men de geologische variatie in dit oude stukje Limburg met zijn ooit economisch zo belangrijke Carboonlagen (er zijn een aantal ondergrondse breuklijnen).

Aan het eind van het stuwmeer wordt met sluizen de waterstand of waterdoorlaat bepaald. Ondanks intensief zoeken geen ijsvogel maar wel een kwikstaart. We verlaten nu het gebied met vele bruggen

en zitten opeens in een agrarisch landschap met akkers en weiden. Zoeken naar de kievit bleef helaas zonder resultaat maar een valkenkast met bewoners compenseerde veel.

We volgen een pad, parallel aan de vijvers en herkennen links weer onze watervogels terwijl rechts vaak de meer gebruikelijke vogels gescoord worden. Onderweg worden we nog geconfronteerd met de gevolgen van de storm die vrijdag over de regio raasde (omgevallen boom, een canadese populier, over de weg). Buizerds en boomkruipers geven nog een fraaie

demonstratie. We naderen weer ons vertrekpunt maar mogen nog genieten van een voederplek waar tal van canadese ganzen gebruik van maken, onder toezien van een witte, zeer tamme huiseend (al 7 jaar een geliefde huisvogel). Een ruige waterpartij biedt onze deelnemers een onverwacht beeld van een sexfeest. Het krioelt er van amfibieën die druk bezig zijn om hun nageslacht te voorzien van hun eigenschappen. Gelukkig respecteren onze deelnemers deze activiteiten door op grote afstand te blijven en de andere kant uit te kijken. Maar... bijna alle kijkers werden op dit "borrelende" water gericht.

Het voorjaar is nadrukkelijk speurbaar. Het gedrag van de vogels en het ontkiemende of verse groen, de geluiden, onze padden en kikkers, enz. Blijkbaar was dit ook van invloed op onze deelnemers en was er behalve die geweldig gezellige sfeer ook o.a. sprake van gelach, gegiechel, kreten van verbazing en bewondering. Het was eenieder wel duidelijk waarom velen zo

snel huiswaarts trokken. Het nabije restaurant was immers gesloten!

